

Τοὺς Τούρκους, τοὺς Νεότουρκους βάζω μὲ τὸ νοῦ μου. Καὶ συνεπχίρνουμαί. Τὴν Τουρκιά, τὴν μίσητα δσο γίνεται, δσο πολλοί· Ῥωμιοί δὲν τὴν μισοῦνται Τὴν Τουρκιὰ τῆς σκλαβίας, τὴν Τουρκιὰ τοῦ Χαμίντη, πάντα τὴν μισῶ, ἀν καὶ πάλε πολλοί· Ῥωμιοί τὴν κοιτάζουνε μὲ γλυκὸ μάτι, μερικοί μὲ λισταὶ μὲ κάποιο θαμασμό. Ἐλεγα πῶς ὁ μωαμεθανισμός, ἀδύνατο ποτέ του νέδερφωθῆ μὲ δποια πρόοδο κι ἐν εἶναι. Μπορεῖ σ' ἀφτὸ νὰ μὴν είχα καὶ τέσσαρα ἄδικο. Διάβασα στὶς φημερίδες πῶς οἱ κορυφαῖοι τῆς σημερνῆς πανάστασης εἶναι οἱ περισσότεροι φαρμακόνοι. Ὁστε δὲ βοήθησε ἡ θρησκεία. Βοήθησε ὁ επρατός, ποὺ σ' ὅλο τὸν κόσμο περνᾷ γιὰ τὸ συντηρητικώτερο, τὸ ἀριστοκρατικὸ τὸ στολχεῖο! Καὶ τί μάθημα ποὺ δώταιε στὴν Ἐβρώπη! Τέτοια πανάσταση καὶ σταλιὰ αἴματα νὰ μὴ χυθῇ! Βέβαια πῶς ἀψε σβήσε, μιὰ Τουρκιὰ δὲ μεταμορφώνεται, δὲν ἔχαναγεννιέται. Κάμποσα ἔχουμε νὰ διοῦμε ὥςπου νὰ πετύχῃ, ἀν πετύχῃ καὶ στὸ μέλλο, ἡ τούρκικη πανάσταση. Τὴν θέληση ποὺ τραβᾷ τὸ δρόμο της ὁμπρὲς —σὰν τὴν μπάλλα τοῦ κανονιοῦ— τὴ δύναμη ποὺ φόδο δὲν ξέρει, τὴν δρμὴ ποὺ τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ τὴ βαστάξῃ, ἀν ὁ Τούρκος τὶς γυρίσῃ στὴ λεφτεριά, στὴ δικιοσύνη, ἀντὶς νὰ τὶς βάζῃ, δπως τὶς ἔβαζε ὡς τώρα, στὴν ἀδικία, τὸ κίνημα τὸ γενναῖο δὲ θὰ τὸ σταματήσῃ κανένας. Ὁπως κι ἀν εἶναι, μὲ τὴν καρδιά μου τοὺς χαίρετῶ, τοὺς μεθοδολογημένους τοὺς ἡρώους, τοὺς πατριώτες τοὺς σιδερένιους, τῆς καινούριας τῆς Τουρκιᾶς τοὺς καινούριους τοὺς Σπαρτιάτες.

Ωςτόσο ποιά τάποτελέσματα τῆς πανάστασης γιὰ τὸν Ἐλληνισμό; Ἐπειδὴ, ὅσο κι ἀν ἡ πέννα μου τρέχει, νὰ τοὺς προφτάσῃ τὸν ἔπαινο, τοὺς χιλίους ἄξιους ἐπαίνους ποὺ τοὺς πρέπουνε, ὁ Ἐλληνισμὸς μοῦ κάθεται στὴ σκέψη καὶ γιὰ τὴ μοίρα του πῶς νάδιαφορήσω; Τάποτελέσματα γιὰ τὸν Ἐλληνισμό, ἀλογάριαστα. Πρῶτα βλέπω τὰ κακά, γιατὶ σὰ νὰ μὴ τὰ βλέπουνε οἱ δικοί μας, ποὺ φεύγουμεις μήπως κι ἀνάψουνε πάρα πολὺ γλήγορα. "Ισως νὰ μὴ στοχαστήκανε ὅλοι τὸν κίντυνο. "Εν νοεῖται. "Αμα θεμελιωθῇ στὴν Εὐρώπη μιὰ Τσιρκιά, δὲν ὑπάρχει σοβαρὴ ἀλπίδχ, δὲν ὑπάρχει καμιά, νὰ διοινει μπαντιέρα ἐλληνικὴ τόσες χώρες ἐλληνικές.

*) Ἀπὸ τὸν κακινούριο τόμο «Ἴδαι καὶ Μῆλα», σελ. 226—231.

ΚΡΥΔΕΟΣ. (*Ιδιαιτέρως*). Νηροπή ἐπί τέλους, δὲν είναι χχτάστασις αὐτή. Οὗτε ὁ γιατρὸς είναι ὑπηρέτης σου. **Ἐλα.** : ἔλα. . (Γελῶντας, τὸν παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν ὅδηγει στὴν πλακεῖ).

ΝΙΚΟΣ — Καλὴ ἐπιχείρησα. (*Ἐπείνη τῇ στιγμῇ ἀκούεται τὸ κονδῦον. Ἀρούγει δὲ Κάστας καὶ μπαίνει δὲ ὑπηρέτης Νοσοκόμος, φέροντας ἔνα γράμμα. Οὐ γιατρὸς πλησιάζει καὶ παίρνει τὸ γράμμα ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Γιάννη καὶ τὸ διαβάζει).*

ΣΚΗΝΗ Ι

ΤΑ ΙΔΙΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ Ο ΓΙΑΝΝΗΣ

ΓΙΑΤΡΟΣ. (*Αιαβάζοντας τὸ γεάμμα*). — Πήγανε στὴν κλινικὴ καὶ βρέλε τὴν μπλούζα σου, Γιάννη. (*Ο Γιάννης πεύγανε*)

ΣΚΗΝΙΚΑ XII

ΟΛΟΙ, ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ

ΓΙΑΤΡΟΣ. (*‘Αφοῦ διαβάσει τὸ γράμμα προχωρεῖ πρὸς τὸν Νίκο. Ηλησιάζει καὶ δὲ Κώστας*).
 Κ' ἐδῶ ἀποτυχία. Μάρε τι βρωμότερος είναι αὐτό;! Νὰ μὴ μπορῇ κανεὶς νὰ βρῇ λίγους περιφέδες ἀπὸ πονθενά!.. Φρόντισε, Νίκο, διπώς εἰπαμε! Τὰ βλέπεις πειχ' ἐσὺ τὰ πιάγματα ‘Ο Κώστα;

Οι Νεότουρκοι, μὲ ἀπειρη φρόνκση, γυρέθουντες μᾶλι-
στα νὰ κατερθώσουντε κεῖνο ποὺ δ καταχτητής μῆτε
τοῦβαλε μὲ τὸ νού του, ἀπὸ τὰ 1453; δηλαδὴ, δ
νικητής κι δ νικημένος νὰ γίνουν ἔνα ἔθνος. Δίνουντε
στοὺς Ῥωμιοὺς τὰ ἴδια δικαιώματα ποὺ δίνουν καὶ
στοὺς Τούρκους. "Ἔχουντε λοιπὸν οἱ Ῥωμιοι! τὰ ἴδια
χρέον. Θὰ κάμουντε κι ἀφτοι στρατιῶτες. Θὰ μάθουντε
τὴν τέχνη τοῦ πολέμου, θὰ μάθουντε τὰ μυστικὰ
τῆς στρατηγικῆς, τῆς ἀμυνῆς ἢ τῆς ἐπίθεσης, σὲ
τούρκικα στρατ.ωτικὰ σκολειά, γιατὶ καὶ τοῦτα σή-
μερις ἀνοιχτὰ τοὺς είναι. Φυσικά, χρωστοῦντε νὰ
φέριονται σὰν τίμιοι ἀθρῷποι ποὺ είναι, ποὺ
πάντα φανήκανν, ἀκόμη καὶ σὰν τίμιοι πολῖτες,
ὅχι πιὸ ραγιστές, χρωστοῦντε πίστη, ἀφοσίωση καὶ
δουλειὰ στὸ τούρκικο τὸ κράτος, ποὺ είναι καὶ
δικό τους, στὴν τούρκικη τὴν μπαντιέρχ, ποὺ καὶ
ταντὶ μπαντιέρα δική τους. "Ἔτοι θὰ καταλαβεῖτε
πόσο δύσκολη, πόσο τραγικὴ κάποτες μπορεῖ νὰ
είναι: ή θέση τους, ισικ ἵσια μὲ τὰ δικαιώματά τους
τὰ καινούρια.

Ο κίνητος δέ ήθικός είναι άκμη σημαντικών τερους. Πώς ο 'Ρωμιός, σε μια πολιτισμένη Τουρκία, θά γίνη πρόσωπο μεγάλο, σήγουρο κι άρχισι-γυρο. 'Εδω είναι κι δικόπελος. Γιατί; δια περισσότερο κύρος αποχτήση, τόσο λιγότερο, άνηθελά του, άνηξερά του, θά νοιώσῃ τὸν ἔχοτό του ἀνεξάρτητο, θά είναι διόδιος 'Ρωμιός, δι 'Ρωμιός που τονειρό του ως τώρα στάθηκε ή απολύτρωση ἀπό τὴν Τουρκιά. Θά διοῦμε τὸ περίεργο, τὸ πρωτάκουστο, ἀπροσμόνητο ψυχολογικό, ποὺ μ' ἔλα τάχιστης λεφτεριάς, ἵσως θά συνηθίσῃ πιὸ κατάβαθμα σὲ κεῖνο ποὺ τὸ κάτω κάτω πρέπει σκλαβίαν γιὰ τὸ ποῦμε, γιὰ νὰ τοῦ δώσουμε τὸν μάτι του τάληθινό. Σκληρά σᾶς φαίνουνται τὰ λόγια μου; "Όχι. Σκληρά δὲν είναι. Είναι λόγια τῆς λύπης. Ηρέπει κανένας τὸ καθετὶς νὰ συλλογιέται, γιὰ νὰ τὸ προπάρη καλήτερα. Συλλογιστῆτε τὰ καὶ σεῖς. Θὰ καταλάβετε πώς μερικὰ ποὺ σᾶς λέω, ἵσως νῦνται καὶ σωστά. Μπορεῖ νάχουμε μιὰ μέρα διὺς 'Ελλάδες. Πώς νὰ μὴ τὶς ἔχουμε; "Άλλος 'Ρωμιός θὰ είναι δι 'Ρωμιός τῆς Τουρκιάς, ἄλλος δι 'Ρωμιός τῆς 'Ελλάδας. "Η δουλειά τους, η δράση τους, τὰ συφέρα τους διαφορετικά. "Η γεωγραφία τὰ φέρνει, τὰ φέρνει καὶ η πολιτική, ἀκόμη κι διχανή καρδιά δὲν τὰ φέρνει. Ταθρώπινα πάντα δὲν κυβερνιούνται ἀπὸ τὸν ἀθρωπό. η ἀνάγκη τὸν κυβερνῆσαι καὶ ἀνάγκη σημαίνει, διχι τὸ τάδε ἀτομο, τὴν τάδε κοινότητα,

τὸν τάδε τόπον, μὴ δὲ τοις ἀφτὰ μηχανῇ καὶ τὸ δρόμο ποὺ παίρνουντες ἀκολουθῶντες τὸ ἔνα τέλλο, ἀπὸ βίας, κάποτες κι ἀπὸ βιάσην.

Μὰ νὰ μὴν ξεχνοῦμε καὶ τὰ καλά. Νὰ μὴν ξεχνοῦμε τις ἔξοχες ἀρετές, ποὺ ἔχει ὁ Πολίτης, ποὺ τις ἔμαθε ἀπὸ τὰ χρόνια τὰ περκσμένα, ἐδῶ καὶ τέσσερεις ἥμισυ αἰώνων. Δὲ σκοπέσθω νὰ πειράξω κανέναν. Πιὸν σοβαρὸς ὅμως μοῦ φάνεται ὁ Πολίτης ἀπὸ τὸν Ἀθηναῖο. Βέβαια, πώς δέχεται ἡ Κρήτη τελειωτικὰ ἑνωθῆ μὲ τὴν Ἑλλάδα, καὶ στὴν Ἑλλάδα θέχουμε θάψια. Μπορεῖ νὰ κατηφέρῃ ἄλλα καὶ ὁ Πολίτης. 'Η ἐέργεια, ἡ πομονὴ κ' ἡ πιμονὴ δὲν τοῦ λείπουν. Δέν τοι λείπει κ' ἡ ξυπνία. Σημαντικό, ποὺ δύστοιχοι οἱ Τούρκοι, κανένας ἄλλος δὲ θὰ τὴν πάρῃ ἀφτός; 'Ο Ῥωμιός, μιὰ ροζὴ κ' ἔναν καιρό, ἀπορρούφησε τοὺς Σλάβους, στὴν Ἑλλάδα. Στὸ Βυζαντίο, ἀπορρούφησε τοὺς Ῥωμαίους, ποὺ ἔπεφτε κάπως πιὸ δύσκολο. Γιατί νὰ μὴν ἀπορρούφηῃ μιὰ μέρα καὶ τοὺς Τούρκους; Είναι ζήτημα τῆς στατιστικῆς, ζήτημα τοῦ πληθυσμοῦ. 'Αμα πληθύνουν οἱ ρωμαΐκες φυμελιές, οἵμα κάρουνε πολλὰ παιδιά, πληθύνουν ταχτικὲς κ' οἱ ψηφοφόροι. Ψηρίζουνε βουλεφτάδες Ῥωμιούς, καὶ τάτες δική τους ἡ πλειοψηφία, δική τους ἡ Βουλή. Μπορεῖ μάλιστα νὰ μῆς Βγῆ στὴ μέτη κατόπι κ' ἔνα δικέρχλο Κράτος, Τουρκορωμαΐκο κ' Ῥωμιοτούρκικο, ἔνα εἶδος ἀλεπικὴ συμπολιτεία, ἔνα εἶδος ἐνωμένες πολιτείες. Ἐδῶ φρόνιμο νὰ σταυκτήσω καὶ τὶς προφητείες μου. Πολιτείες, συλλές, θρησκείες, κάμποσες στὴν Τουρκιά. Νά καὶ ἐκόμπος. Μιλοῦμε γιὰ τὸν Ἑλληνισμό τοὺς Βουλγάρους, τοὺς Σλάβους, γιὰ τὲ τοὺς λογαριαζούμενος; Φτάνει νὰ πάρῃ δύναμη στὴν Τουρκιὰ ἡ Ῥωμοσύνη — καὶ θὰ πάρῃ μὲ τὸ Σύνταγμα, δὲ γίνεται γλύτωσε καὶ ὁ Ἑλληνισμός τὰλλα πιὰ τὸ μέλλο θὰ μᾶς τὰ φκνερώσῃ.

Διὸ συνέπειες τῆς τούρκικης πανάστασης ἦθελα
ὶ καὶ δεῖξω, καὶ μὲ παράτυρε ὁ λυρισμός. Θά διοιημε
καμιὰ πανάσταση, ἀν δχι ἀλλοῦ, τουλάχιστο στὴν
Ἴσπανία. Ἰσπανίκι καὶ Τουρκικὲ πάντα ταῖρι ταῖρι
πήγανε, οἱ μαῖρες τους πάντα, διο παραζένο καὶ ἔ
φαινεται, σὰν πυράλληλες ἢ μιὰ μὲ τὴν ἀλλη.
Ἐτοι τὸ περατήρησε κάποιος ιστορικός, καὶ δὲν τὸ
σημειώνω, τάχα γιὰ νὰ ξετάσουμε, τώρα ποὺ τε-
λειώνει δ Πρόλογος, τι ἀφάνταστες ἀλλαγὲς θὰ
φέρῃ σ' δηλη τὴν πολιτικὴ τῆς Ἐβραϊκῆς τούρ-

τροῦ είναι, διεύ οὐκ αὐτὸς ποὺ ὑποφέρει δὲν προίρχονται ἐξ αἰτίας του. "Εἶπαντα νὰ χρωστούσε διότι δικαιοθήκη καὶ τέλφαγος στάσης διατκεδάσσεις. Στὸ διαβόλο! Θάλεγε κανέλι, ἐπὶ τέλους ἀς μὴν τετρωγε, ἀς σκέπτονταν!" Εἶναι θέλιος τῆς τύχης του. "Αλλὰ βλέπεις αὐτές; οἱ ὑποχρεώσεις ποὺ ἔχει τὸν παραλύουν.

ΚΩΣΤΑΣ.— Είναι πραγματικῶς ἀξιολόγητος. Σκίφηνκα γιὰ νὰ τὸν ἔναντισθεῖσα νὰ βῶ μιὰ θέση ἀποτάσθηκα πάντοι. Αἰλλὴ πάντοι θέλουν νὰ μὲ πάρουν μαθητευόμενο κ' ἐπειτχ νὰ μὲ δώσουν ἴσως καρικά ἐκτοπιστικῆ δραχμὲς καὶ νὰ μ' ἔχει ταλλεύονταί.

ΝΙΚΟΣ. ... "Αφησέ τα τώρα κύτα. Νά σου πω,
Κώστα, τὸ βλέμμα τοῦ γιατροῦ, ὅταν μ' ἔλεγε προ-
τήτερα, δτὶ πιθανὸν νέφθη κι' ὁ Δημόσιος εἰσπρό-
κτωρ, δὲν μ' ἤρεσε. Κατί τι είδε μέσα στὰ ματιά
του ποῦ ἔλαμπε, κατί ποῦ μὲ τρόλλεψε. Φοβοῦμαι
νὰ μήν τύχῃ καὶ συμβῇ τίποτε κατά τὴν ἀγγει-
ρησ-. "Ετσι συγχωτείνος ποῦ εἶναι; Δέν ροῦ λες, ή
ἀγγειοντος αὐτῆς είναι συγκατά;

ΚΩΣΤΑΣ. — Σοῦχιωτάτε. Κι' αὐτό που φω-
τούσε δέρρωστος είναι χρήθεικ 'Υπαρχου μερι-
κές φλέβες οι θρόπεις ἔργουνται: εἰς ἀμεσον συγκοινω-

κικη πολιτική τὸ σημειώνω, γιὰ νὰ γοιώσουμε τὴ δύναμην τῆς λεφτεριάς. Κ' ἔτοι ἔρχομαι κι στὴν Ἐλλάδα. Σωτήριο τὸ τούρκικο τὸ κίνημα γιὰ τὸ γλωσσικὸ τὸ ζήτημα. Ἡ λεφτεριὰ τέτοια εἶναι φυσῆ στὸ βουνό κι ἀμέσως δροσίζεται ὁ κάρπος. "Οπου κι ἀπ' δύο φυσῆ, θὰ τἀρπάξῃς παντοῦ τὸ φύσημά της, παντοῦ θὰ περιχυθῇ. Τὸ βρήκατε ἵσως περίεργο ἔκενο ποὺ σᾶς ἔλεγε γιὰ τὴν Ἰσπανία. Πιὸ περίεργο πολύ, ποὺ μόλις ἀκούστηκε τὸ σύνταγμα, καὶ στὶς φημερίδες ἀρχίστηκε νὰ ξεμυτίζουν τὰ δημοτικά. Στὴν Ἡμερησία Σμύρνη, ποὺ δύο κι ἀν εἴτανε μὲ τὸ μέρος μας, στὴν καθαρέσσουσα μᾶς διαφέντεβε, ταχικὸ τῷρα κ' ἐννα χρονογράφημα στὴ δημοτική. Ἔνας ἀνταποκριτής μου ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολη, πρῶτα μου μηνοῦσε πῶς ἀδύνατο νάνοιζη τὸ στόμα του ἐνας δημοτικιστής, τὸν κοιτάζειν στραβά, σὰ νὰ εἴτανε πρεδότης. Σήμερα θέλουν νὰ βγάλουν φημερίδα στὴ δημοτική. Βγῆκε μιὲς μάλιστα, ποὺ κάπιτοσο δημοτική. Βέβαια. Μήπως σκλαβία ἡ καθαρέσσουσα δὲν εἶναι; Σπάσανε τὰ σίδερα, πετιέται λέφτερα δέως κ' ἡ γλώσσα τῆς καρδίας.

Εἶναι καὶ ψυχολογικό. Φανταστήτε πῶς ἡ Τουρκία, ἡ καταφρονεμένη καὶ βέβαρη Τουρκία, ἡ Τουρκία θέλει ἀνεξάρτητο τύπο, θέλει, ἀνεξάρτητη γνώμη νάχη ὁ καθένας, τάχη καὶ τὸ δικαίωμα νὰ τὴ λέγῃ ἔστερα, ἔθαρρος, νέτα σκέττα. Θὰ φιλοτιμηθοῦνε πιὰ καὶ στὴν Ἐλλάδα. Πῶς νὰ μὴ φιλοτιμηθοῦνε; "Η νομίζετε δέξαρνα πῶς δ' α. Κορ. Π. Μαζαριμιχάλης θάχη πάντα λύστηκε νὰ ἐπιβάλῃ; Ποὺ νὰ ἐπιβάλῃ, ἀφοῦ δὲν ἐπιβάλει ἐνας Τούρκος ἀφοῦ κι ὁ σένα-εὐλ-ἰσλάμης τὸ διαβεβαιώνει πῶς δὲν ἐπιβάλει οὔτε τὸ Κυράνι; Θὰ ντραπῆ. Φυσικά, ἔτοι, μὲ μιᾶς, δῆλα θὰ διορθωθοῦνε. Ο Χατζηδάκης, μὲ τὸ Σύνταγμα, δὲ θὰ γίνῃ ἀθρωπός. Θὰ γίνουνε οἱ ἄλλοι, καὶ εἶναι τὸ μόνο σπουδαῖο, ἐπειδὴ Χατζηδάκης ὑπάρχουνε, γιατὶ τοὺς σποκώνει, γιατὶ τοὺς βοηθᾷ κιδάς, κάποια ἥθική συμπερικυλωσιά. Ο Μιστράτης πάλε τι θὰ κάμη; "Εγὼ θαρρῶ πῶς ἀφτὸς θὰ θυμώσῃ μὲ τὸ Σύνταγμα, καὶ ἀπελπισμένος ποὺ ἔκπαρνήθηκε ἡ Τουρκία τὰ παλιά τῆς τὰ συστήματα. Θὰ ποικηρυχτῇ πασάς, βέρος πασάς, θὰ βάλῃ καὶ καθαρέσσουσαν νὰ τοῦ φυλάγουνε τὸ χαρέμι.

Σᾶς τὸ λέω, παιδιά, σύνειρα γλυκά μὲ συνεπχίρουνε. Νά καὶ τώρα τιστέρο ἀπ' δέκα. Εἶναι φυσικὸ στιν δέκα ποτὲ νὰ λυπάται, τὰ συλλογέται πῶς

θέριζῃ ὅπα ποὺ θὰ πιθάνη. "Αδύνατο νὰ παρηγορθῇ. Τι; Θὰ πεθάνῃ κι ἀφοῦ πεθάνῃ, δὲ θὰ χαρῇ πιὰ τὸν ήλιο καὶ τὸ φῶς του; Δὲ θὰ βλέπῃ πιὰ τοὺς πράσινους τοὺς κάρπους καὶ τὰ μυριόχρωμα λουλούδια; "Η ἀστική, τὸ Μάη, θὰ ξυπνῇ τὴ δημιουργία καὶ τοῦ λόγου του θὰ καμπάσαι; Τι ἀδικία! Τι κακό! Τι θλίψη! "Οχι, σχι! "Εμένκ, ἡ καρδιά μου ἀναγκαλλιέται, σὰν τὸ συλλογισμός μου, καὶ στόπι ἀπὸ τὸ θάνατό μου, ἡ ἀνοιξη μὲ τὰ λοιλούδια τῆς θὰ πλημμυρίσῃ τὸν κόσμο, μὲ τὰ νοιγέννητα πουλιά της θὰ γεμίσῃ τραχιούδια τὸν οὐρανό. Χαίρουμαι τὴ χαρὰ ποὺ οἱ ἄλλοι θὰ χαροῦνε, τὴ χαρὰ ἐκείνης ποὺ θὰ ζήσουνε ωστερίς ἀπὸ μένα. Χαίρουμαι τὴ γλύκα ποὺ θὰ τοὺς περεχύνῃ, διτανοὶ κάρποι θὰ πρασινίζουνε κι διτανοὶ ἡλιοίς θὰ τοὺς φωτίζῃ. Χαίρουμαι τὴν ἀνοιξη τὴ μιναδική, ποὺ θὰ φέξῃ μιὰ μέρη στὴν Ἐλλάδα, σὰν περάσῃ, διχειμάνχες καὶ σὰν ἀγαπήσῃ τὴν Ἰδέα.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ

· Αφιερώνεται

ΨΥΧΑΡΗ καὶ ΗΛΛΑΜΑ

1

Κάστρο εἰν' ὁ λόγος σου, Τρανέ, καὶ λάβαρο ἡ ψυχή μας, κι ὁ βράχος ποὺ τὸ στέριωσες χλωρὸς χορτάρι βγάνει. "Οξω τον βράχει δι πόλεμος καὶ μέσα τὸ γιορτάσι, κι ὁ σοῦ; υρέψουμε, ἀφεματα βιάλε φωνή καὶ δῶσμας.

2

"Ἐδῶ πεθώνει μὰ ζωή, ἐδῶ ἐνας κόσμος ρέβει, ἐδῶ τὰ νιάτα χάρουνται καὶ η ἀνοιξη πονεῖ, ἐδῶ δὲν ἔρχεται κανεὶς στ' ἀγκαθερὰ ν' ἀνέβη. Μόρο πλαγιέται μιὰ βαρειά προφητικὴ φωνή.

3

"Απόφει ὁ Ιδέα μὲ κοίμησες στὸν κόρφο σου τὸν πλάνο.

"Εσύ μπροστά σὰ λυτρωμός καὶ μιὰ σκλαβιά ἀπὸ πίσω καὶ πλήθος γύρα οἱ ἀρνητές.. Εντινδ, πετιέμαι ἀπάνω, μιὰ πέτρα ἀδράχω ἀπὸ τὴ γῆς καὶ πάω νὰ πολεμήσω.

4
· Απ' τὸ ἀψηλό που τὸ θυροί σπίβεις καὶ πρὸς ἐμάς, καὶ θαμπωμένος δὲ θωρακεῖς κάποιο σπαθὶ μεγάλο, μὲ ξύνοντας τὴν κάρα σου φονικώνεις καὶ γελᾶς.
· Ο παντογνώστη καὶ συφέ, δὲν ξέρεις τίποτ' ἄλλο!

5
Στὰ χέρια σας, Γραμματικοί, ποὺ γίνονται γέραι μόνιμα πάντα δροιχτὰ κι ἀχύρταγα καὶ τοὺς διαβάτες κράζουν, στὸ ἀκάθιστα τὰ χέρια σας, γιλόχρονα στὸ κοίτα σλα τὰ μάτα δέργουνται καὶ πλαΐνεις πιὰ σπαράζουν.

6
Πλημμύρα ἐντός μας ἡ ζωή, κι ἡ κῦμα μᾶς δροσᾶς. Μὰ δεσμοί στῆς δίγρας τὸ στρατὶ σκυφτοὶ σκυφτοὶ πλανεότες.

7
Σημαίνομε, ιηρύττουμε, ἐρχόμαστε σὲ σᾶς, κι ἀ δὲ μᾶς νοιάθετε ὁ τυφλός, τὸ φῶς τοῦ ἡλιού δρυεστε.

8
Φύγαν καὶ τὰ χινόπωρα, πειάναν κ' οἱ ἀνεμῶνες..
· Αχ! πόσα μάτα χάθηκαν στοὺς ἄγριους τοὺς χειμῶνες..

· Ολα περγάν ἐδῶ καὶ πᾶν κατὰ ποὺ η μοῖραι γράφει. Κοὶ σεῖς; κορανοζώητοι. Σύς διώχνουν ὡς καὶ οἱ τάφοι.

9
Σὲ μᾶς ταμπούρια τὰ ἔργα μας, σὲ σᾶς τὰ κούφια λόγια. Μεῖς τὸ κλαδὸν τῆς λευτεριᾶς, σεῖς τὸ σκοινὶ τοῦ μπόγια. Γιὰ σᾶς μιὰ δργὴ ἀντριεύει μας, γιὰ μᾶς σᾶς τρέψει μιὰ φρίκη. Γραφτό σας τύφλα καὶ χαμός, γραφτό μας φῶς καὶ νίκη!

10
Κι ἀ στὴρ δρμὴ τοῦ πελεκιοῦ στέκουνται ἐδῶ σημάδια Ασσαλόι, τὰ κεφάλια σας τὸ ἅμναλα κούφια καὶ ἄδεια, βάλε τὸ μάτι, ὁ ποιητή, στῆς τοκουμριᾶς τὴν τρύπα. Φωλιάζουν πίσω οἱ ἀνομοί. Ορθώσουν ἐκεῖ καὶ τρύπα.

11
Ιδά σᾶς δὲ φτάνει τὸ σπαθὶ καὶ η τονφεκιά τοῦ στίχου,

νίαν μὲ τὴν καρδιὰ καὶ ἀν κατὰ λάθις κοπῆ καμιάς θὰ εἰσέλθῃ δι αποσφαρικός ἀκρὸς στὴν καρδιὰ κι' ἡ θάνατος θὰ ἐπέλθῃ ἀκαριστος.

ΝΙΚΟΣ. — Ο Θεός νὰ μὲ βγάλῃ ψεύτη.

ΚΩΣΤΑΣ. — "Εννοια σου, τὸ χέρι τοῦ γιατροῦ εἶναι βέβαιο καὶ σταθερό. Φόβος δὲν ὑπάρχει. Μονάχα μὴν ἔρθουν αὐτοὶ τώρα ἐπάνω στὴν ἔγχειροιν.

ΝΙΚΟΣ. — Λέεις νάρχισταν τὴν ἔγχειρόνιν;

ΚΩΣΤΑΣ. — "Εως τώρα π.σ.εύων νὰ τὸν ἔχουν χλωροφορμίσῃ. — Στάσου μὲ στιγμὴ καὶ θὰ σοῦ πῶ (πλησίεις στὴν πόρτα τῆς κλινηῆς καὶ κρυφα κονέι). — 'Ακούω βογγήτα. "Ετώρα, δύος κι ἀν εἶναι θὰ μείνῃ ἀνατοθητος. 'Αι!.. ἀ!.. να!.. "Επαυσε τὸ βογγήτα!.. "Εμεινε ἀνατοθητος... 'Ακούω βή ματα.. Φαίνεται πλησιάζει δι γιατρός!.. 'Αι!.. ἀ!.. ησυχία!.. 'Εργάζουν ταῖ!.. (Σημιώνει μιὰ στιγμὴ τὸ περιβόλιον καὶ μισομειδῶντας κάμνει μὲ τὸ χέρι του καὶ κοψιμάτος). Χρρ.. ρ..ρ..τ!.. Τὸ νυστέρι.. (Χτυπᾷ τὸ κουδούνι τῆς ἔξωπορτας, δυνατά. 'Ο Κώστας έπειτέται ἔξαφνικά καὶ τρέχει ν' ἀνοίξῃ).

ΣΚΗΝΗ XIV

ΝΙΚΟΣ. (Μόνος, ἀκούει δλόρθος μ' ἀγωνία. "Απὸ μέσα ἀκούεται δι παρακάτω διάλογος).

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΚΛΗΤΗΡ. (Φωνάζοντας)
· Εδῶ εἰνι: ὁ γιατρός.. 'Αλλως; τε μοῦ εἰναι: ἀδιά φορον, εἰτε εἰναι: εἰτε σχι! "Ελι όντολη νὰ ἐιτε λέσσω.

ΣΚΗΝΗ XV
ΝΙΚΟΣ, ΚΩΣΤΑΣ, ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΚΛΗΤΗΡ

ΔΙΚ. ΚΛΗΤΗΡ. (Μπαίνοντας μὲ τὸν Κώστα). — Καλημέρα. (Χαιρετᾷ τὸν Νίκο χωρὶς τὸ βγάλη τὸ καπέλο του).

ΝΙΚΟΣ. - Καλημέρα.
ΔΙΚ. ΚΛΗΤΗΡ. - "Αν, παιδί μου, σὲν ἔδωκες ἵντολην δι γιατρός, νχ μᾶς πῆς ὅτι ἔρυγις, ἔκαμε πολὺ ἀσχημα, διότι εἴτε ἔδω εἰναι εἰτε σχι, ἔγιν θὰ προσθεις εἰς τὴν ἔπιτελεσιν.

ΝΙΚΟΣ. - Καθείστε παρακαλῶ μιὰ στιγμή.

ΔΙΚ. ΚΛΗΤΗΡ. - Τί νχ καθήσω! "Έγω δὲν ηρθαί γιὰ νχ καθήσω ςχλίς γιὰ νχ εἰσπράξω η νχ

ΝΙΚΟΣ. - Μὰ τί συμβαίνει; Γιαὶ τὴν ἔπιτελεσιν μιλάτε;

ΔΙΚ. ΚΛΗΤΗΡ. - Δὲν ἔχω καιρὸν νχ σ' εἴη γήσω, ἀγαπητέ "Άλλοι δὲν θέλουν σους εἴηγες. Τὸ βέβηκιον εἶναι, διτε ἔχω ἔτιλην, κακόπιαν ἀποφάσεων

καὶ διαφέρων δικαστικῶν ἔγγαρφων νὰ εἰσπράξω 1450 δ. τὰς ὄποιας, δὲν λάβω τώρα ἀμεισως, ως μεῖς ὑπεισχέθηκε δι γιατρός, θὰ προσθεις εἰς ἐκτέλεσιν, θὰ κατάσχω τὰ ἔπιπλά του καὶ θὰ τὰ σηκώσω. — "Ει!.. Κύριοι!.. "Ελα σὲ παρακαλῶ εἰδοποίησε τὸν ἀδερφό σου, γιατὶ θὰ μετανοιώσετε καὶ οἱ δύο ἀργότερα.

ΝΙΚΟΣ. — Σὲ παρακαλῶ. Δὲν θὰ ξτο θυναὸν δέργω μὲ τὸν δομῆ μεταράπτω. Ό γιατρὸς εἰδὼν σεῖς, Νά!.. Εκεὶ μέσα εἰναι, ςχλίς κατή τη στργ μὴ είναι ἀπολύτως ἀδύνατον ν